

ROZVOJ OBECNÉ A APLIKOVANÉ TEORIE VOJENSKÉHO UMĚNÍ A VÝZKUM VOJENSKÉ HISTORIE V OBDOBÍ MODERNÍCH A POSTMODERNÍCH VÁLEK (DZRO ROZUM)

Ivo Pikner

1 Úvod

Studium, analýzy a hodnocení válek a bitev je neoddělitelnou součástí znalostí vojenského profesionála ve všech významných armádách rozvinutých zemí. Války a operace vedené ve 20. a na začátku 21. století znamenaly zásadní posun ve způsobu vedení konfliktů, nasazené technice a použité taktice. Každá moderní armáda vyhodnocuje poznatky z nasazení svých sil a prostředků nejen v konfliktech mimo vlastní území, ale i v aktivitách, do kterých se zapojuje při řešení krizí na vlastním území. Tyto analýzy a hodnocení zásadním způsobem ovlivňují budoucí směřování příslušných národních ozbrojených sil.

2 Cíl projektu

Hlavním cílem projektu je na základě vědeckého výzkumu v oblasti vojenského umění analyzovat a zobecnit poznatky a zkušenosti z činnosti ozbrojených sil v moderních a postmoderních válkách, následně charakterizovat a prognózovat změny v teorii vojenské strategie, operačního umění, taktiky a současně tak rozšířit poznatky, které přispívají k formování tradic OS ČR.

2.1 Dílčí cíle

K naplnění hlavního cíle byl projekt rozdělen do dílčích cílů:

Dílčí cíl č.1: Na základě komparační analýzy dříve provedených hodnocení vojenských operací a jiných vojenských aktivit jinými subjekty vytvořit soubor operačně taktických údajů a charakteristik operací, které pravděpodobně výraznou měrou přispěly k zásadním změnám v teorii a praxi vojenského umění. Jedná se o porovnání již dříve provedených analýz a hodnocení konfliktů z pohledu jak koalic, tak i jednotlivých států, např. NATO, USA, Ruské federace, Francie apod. Je předpoklad, že v průběhu trvání DZRO bude v rámci tohoto dílčího cíle vytvořena nová vědecká metoda pro potřebu hodnocení vojenských operací s cílem formalizace hodnocení již provedených analýz. Bude tak umožněna objektivizace a komparace hodnocení konfliktů různými subjekty. Vytvořený aparát tak bude plně aplikovatelný a využitelný pro rozvoj znalostního systému ve vojenství.

Dílčí cíl č.2: Na základě analýzy a zobecnění historických poznatků a zkušeností z použití ozbrojených sil v moderních a postmoderních válkách charakterizovat a prognózovat změny ve vojenském umění. Cílem je predikovat vývoj ve zkoumaných oblastech vojenského umění se zaměřením: ve vojenské strategii na hybridní války, rozpor politických a vojenských cílů, využití tzv. Comprehensive Approach, hledání nových

přístupů k výstavbě ozbrojených sil (koncepce) a nové formy budoucích válek (tzv. 4. a 5. generaci válek. V operačním umění bude pozornost zaměřena na harmonizaci činnosti druhů sil a v taktice se bude jednat především o změny ve způsobech bojové činnosti druhů sil. Samostatným výstupem budou výstupy v oblasti velení a řízení, a to automatizace velení a řízení, proces velení a řízení, velení v reálném čase, koncepce NEC a využití robotizace a autonomních systémů.

Dílčí cíl č.3.: Analýza a hodnocení stávajících poznatků o významných bojích československých vojenských jednotek za 2. světové války ve Francii a v SSSR a jejich komparace s poznatky německé armády získané v zahraničních archivech s cílem přispět k jejich objektivnímu hodnocení.

Dílčí cíl č.4: Na základě studia archivních materiálů, odborné literatury a dalších pramenů analyzovat osudy vojáků, příslušníků odboje v zahraničí po druhé světové válce. Ukázat roli reemigrantů, příslušníků 1. čs. brigády v Jugoslávii při obnově poválečné republiky, armády a zapojení vojáků poválečné emigrace do třetího odboje v řadách zahraničních ozbrojených složek.

Dílčí cíl č.5: S využitím poznatků, získaných v zahraničních archivech a v Centru pro československá exilová studia na FF UP v Olomouci objasnit osudy vybraných příslušníků letectva, účastníků odboje za 2. světové války, kteří po únoru 1948 odešli do exilu do Anglie. Ukázat jejich podíl na vzniku a fungování Svazu letců svobodného Československa v Anglii v letech 1949-1989 a úlohu svazu letců ve třetím odboji.

3 Rozdělení historického období operací pro potřebu projektu

Pro potřeby DZRO je zájmové historické období časově rozděleno na období „moderních válek“ (20. století) a „postmoderních válek“ (počátek 21. století). Zkoumaná období jsou charakteristická rozdílným vedením a přístupem k operacím a jsou detailněji rozděleny do pěti období:

1. období: závěr II. světové války - důraz na operace k osvobození ČSR
2. období: období válek v Indočíně (válek s gerillou)
3. období: izraelsko-arabské války (počátky vysoce manévrového boje)
4. období: Perský záliv I. a II. a Afganistán
5. období: Další „postmoderní“ konflikty – Lybie, Ukrajina, Sýrie (vedení hybridní války, asymetrického způsobu boje, působení nových aktérů válek)

Je předpoklad, že v průběhu trvání DZRO bude vytvořena nová vědecká metoda pro potřebu hodnocení vojenských operací s cílem formalizace hodnocení již provedených analýz. Bude tak umožněna objektivizace a komparace hodnocení konfliktů různými subjekty. Vytvořený aparát tak bude plně aplikovatelný a využitelný pro rozvoj znalostního systému ve vojenství.

Řešitelský kolektiv DZRO ROZUM je tvořený odborníky z Katedry vojenského umění a Katedry taktiky a je doplněn i o externí odborníky z Akademie ozbrojených sil generála Milana Rastislava Štefánika (Slovensko) a z Filosofické fakulty UP Olomouc.

4 Vyhodnocení roku 2016 a pokračování projektu v roce 2017

V prvním roce trvání projektu v roce 2016 byla provedena rešerše, volba a shromáždění podkladů k vybraným vojenským operacím. Byl vytvořen návrh struktury dat, forem a metod pro hodnocení analýz operací a jiných aktivit, a to především z hlediska jejich přínosu pro rozvoj vojenského umění v hodnoceném období. Bylo provedeno studium archivních pramenů, odborné literatury a dalších zdrojů v zahraničních archivech a v domácích archívech (ve vojenském oddělení německého Spolkového archivu Daruvar, Bělehrad, Národní archiv Praha, ve Vojenském historickém archivu a Státním okresním

archivu Znojmo) s prezentací dílčích výsledků. Publikační aktivity řešitelského kolektivu vyústily v tvorbu dvou odborných monografií, článků v recenzovaných časopisech a vystoupením na řadě konferencí doma i v zahraničí s publikováním příspěvků ve sbornících.

V roce 2017 bude pokračováno v postupném doplňování bloku materiálů k analýze vybraných vojenských operací. Budou pokračovat badatelské práce formou archivního výzkumu v domácích a v zahraničních archívech, v jejich analýze a využití získaných výsledků pro zpracování odborných studií do recenzovaných časopisů. Bude pokračovat příprava podkladů pro vytvoření multimediálního průvodce po vybraných bojištích, které přispějí k rozvoji vojenského umění a budou využitelné v rámci vědeckého bádání řešitelského kolektivu a přípravě studentů UO.